

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه (س)

شهرستان ملاثانی

عنوان:

نقش انتظار فرج در کاهش ناهنجاری های اجتماعی

استاد راهنما:

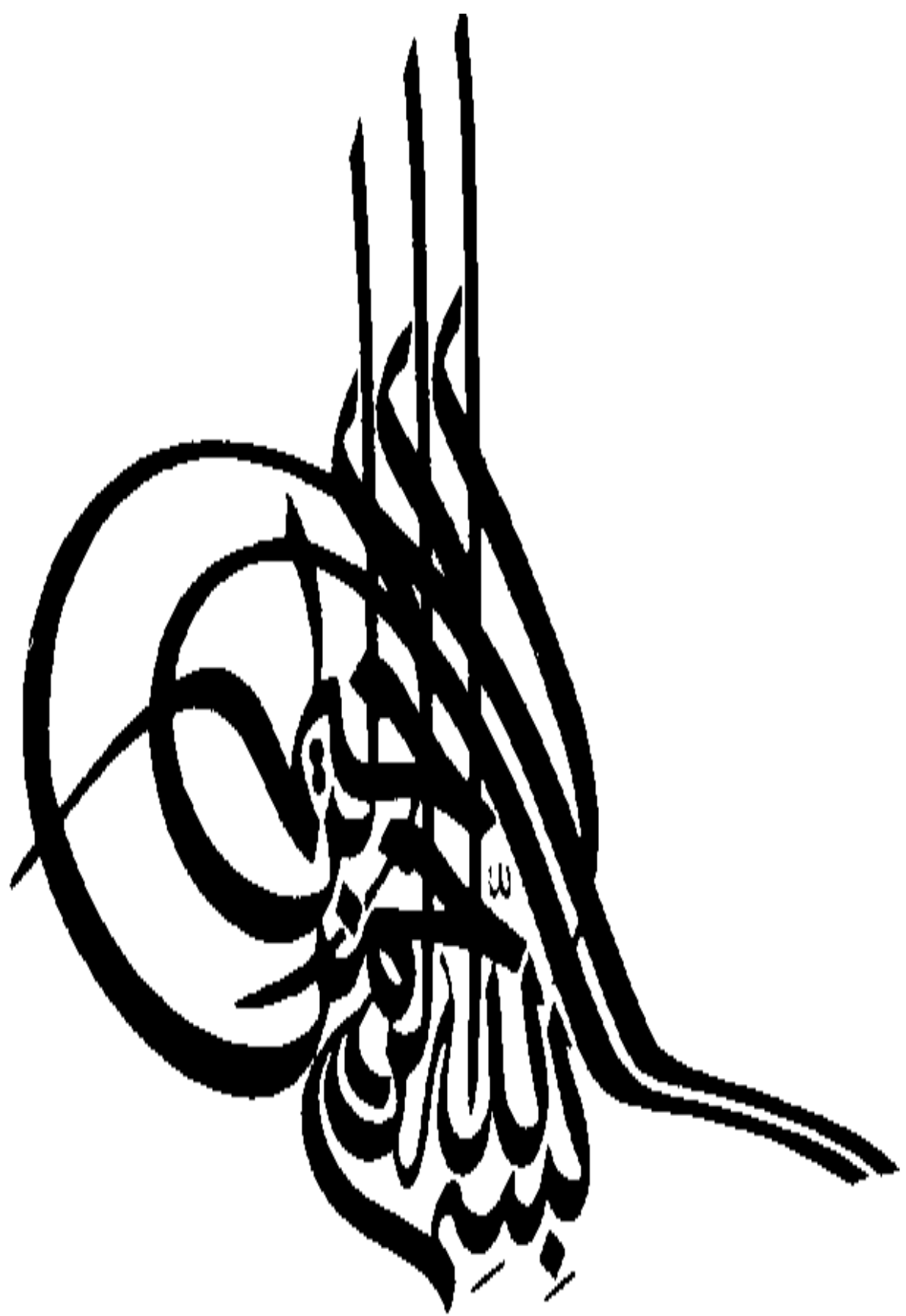
زینب حمیدی

دبیر گروه:

فهیمة نعامی

پژوهشگران:

مرضیه سلامات نژاد، ندا شویع زاده، سکینه رودی، لیلا دسومی

تحمید

حمد بی بدایت و سپاس بی نہایت سزاوار شایستہ ذاتی کہ جہان تاریک را بہ انوار دانش روشن و صفحات قلوب را بہ ضیاء معرفت، مزین نمود و درود فراوان بر سرور کائنات و خاتم انبیا، پیامبر کرامی اسلام، حضرت محمد و بر آل مطہر و عترت پاکش، حضرت فاطمہ ی زہرا و ائمہ ی دوازده گانہ علیہ السلام.

تقدیم به

پیشگاه مقدس و روح مطهر علدار عزت و غیرت و شرافت و شجاعت؛ سیدالشهدا، حسین بن علی بن ابی طالب که کلمات بشرد
او جمع بود. و به محضر فرزند برومندش که حکومتش عزت بخش دوستان و ذلیل کننده دشمنان خواهد بود؛ همو که به ندای «این مغز الاولیا و مذل
الاعداء؟» خوانده می شود و خود، ادامه دهنده اندیشه جدش، و دولتش، حامل عزت و کرامت و شرافت و حریت و غیرت برای تمام
بشر است.

تقدیر و شکر

از سرکار خانم زینب حمیدی معاونت پژوهش و تمامی عزیزانی که ما را در اتمام این تحقیق یاری رسانند کمال تقدیر و شکر را می نمایم و از

خداوند متعال خواستاریم که در زیر سایه ی حضرت ولی عصر سعادت دنیا و آخرت را برایشان به ارمغان آورد.

انسان منتظر با اتحاد روحی و هماهنگی درونی با ارزش‌های مهدوی که همانا تطهیر زمین از آلودگی‌ها و رفع انواع ظلم و ستم‌هاست با تلاش‌های فردی و گروهی وظیفه خود می‌داند که در جهت پیشگیری و درمان ناهنجاری‌های جامعه قدم بردارد. این‌گونه است که می‌تواند انحرافات اجتماعی را درمان کند.^۱

اصلاح اجتماعی جامعه منتظر

انسان منتظر پس از ستیز و کنترل اجتماعی ناهنجاری‌ها در آخرین گام به اصلاح جامعه می‌پردازد. مقصود از اصلاح در عرف علوم اجتماعی، نوعی تغییر اجتماعی در وضع موجود است؛ به طوری که چارچوب نظام اجتماعی تغییر پیدا نکند، ولی اگر تمامی زیربناها و بنیان‌های اساسی جامعه دگرگون شود به آن انقلاب گفته می‌شود.

آلن بیرو در شرح مفهوم «اصلاح» می‌نویسد: «واژه‌ای است جدید که یک ایدئولوژی و یا یک طرز تلقی سیاسی را مشخص می‌دارد. اصلاح‌طلبی اعتقادی است مبنی بر اینکه جامعه با دگرگونی‌های سطحی و تدریجی و همچنین با تصحیحی بطئی و پی‌درپی رو به بهبود می‌رود، بدون اینکه ساخت‌های اساسی مربوط به نظم مستقر، مورد تردید قرار گیرند». البته این واژه در اصلاح تعدیلی و اصلاح ساختاری نیز به کار رفته است و در این مقاله درمان و بهبود ناهنجاری‌های اجتماعی از نوع تعدیلی و ساختاری مورد نظر است.

گفتنی است که اصلاحات اجتماعی بر دو قسم است: یکی اصلاحات تعادلی که ریشه‌های بروز مشکل را از میان نمی‌برد و مصلحان اجتماعی به برقراری تعادل قناعت می‌کنند، دیگری اصلاحات ساختاری است که در این صورت دگرگونی در ارزش‌ها، امتیازات، رفتارها و نظام‌ها مطرح است و حیطة کار فقط به عرضه یک برنامه یا سیاست جدید منجر نمی‌شود.

اقداماتی که مؤمن منتظر درباره اصلاحات تعادلی انجام می‌دهد، عبارتند از: تلاش برای برقراری عبادات دینی، معاملات حلال، روابط اجتماعی با مردم، جلوگیری از ناهنجاری‌های اجتماعی نظیر سرقت، تعدی به حقوق دیگران، زنا و اعمال منافی با عفت در جامعه، عمل به دستورات اجتماعی و فردی شریعت، احترام به مقدسات دینی و ... اما اقداماتی که مؤمن منتظر درباره اصلاحات ساختاری انجام می‌دهد، زمینه‌چینی برای انقلاب عظیم جهانی امام مهدی علیه السلام است؛ یعنی نقد ساختارهای تبعیض‌آمیز در جامعه، مبارزه با ظلم و بی‌عدالتی، ستیز با نابرابری‌های ظالمانه اجتماعی، در هم شکستن ساختار سیاسی - اجتماعی استبداد و استعمار، نفی سلطه جهانی و

^۱ - محمد رضا ضمیری، منتظران و ناهنجاری‌های آخرالزمان، صص ۱۰-۱۱.

مبارزه قاطعانه با فرآیند جهانی سازی قدرت های جهانی و تعاون، همکاری و حمایت از مستضعفان در مقابل مستکبران و زورمداران عالم.

همه اقدامات بزرگ یادشده، یک شرط اساسی دارد و آن ایجاد نوعی خودآگاهی سیاسی و اجتماعی در میان توده های مردم است که می بایست همراه با تبلیغات دینی در سطحی باشد که ملت های مسلمان و مردم همه جهان را فراگیرد تا زمینه چینی برای اصلاحات ساختاری در بعد ناهنجاری های اجتماعی انجام گیرد. پیامبر اکرم (ص) وعده می کند که مردمانی از مشرق زمین، زمینه را برای اصلاحات اجتماعی مهدوی فراهم می کنند: «یخرج اناسٌ من المشرق فیوظئون للمهدی یعنی سلطان؛ مردمی از مشرق زمین به پا خیزند و زمینه را برای برپایی حکومت مهدی آماده سازند.»^۱

انتظار فرج راهبرد اصلاح ساختار شخصیتی افراد

از عوامل اصلی انحراف و کج روی، شکل نگرفتن شخصیت پیشرفته و منطبق با ارزش ها و باورهای دینی و اجتماعات است. انتظار فرج زمینه ای را فراهم می کند که منتظران، ارزش ها و باورهای دینی را درون کرده، خود را به گونه ای بسازند که در آینده در صف انقلابی ها قرار گیرند. آنها باور دارند تنها با داشتن اعمالی پاک و روحی لطیف و برخورداری از آگاهی و صداقت، می توانند منتظر جامعه ای باشند که ثمره و نتیجه تلاش همه انبیاء است. آنها می دانند که اگر فاسد و کج رو باشند، نمی توانند در انتظار نظامی باشند که با افراد منحرف و کج رو مبارزه می کند و افراد منحرف و کج رو هیچ گونه نقشی در چنین نظامی ندارند. بنابراین، منتظران این نظام سیاسی باید باورها و عقاید دینی را به گونه ای درونی کنند که دین جزء ذات آنها قرار گیرد و از تمایلات و گرایش هایی برخوردار گردند که چیزی جزء اهداف دین را پیگیری نکنند. آنها بر اساس آیه ۲۰۰ سوره آل عمران، با مام خویش مرابطه دارند و بنابراین، به درجه «أشدّ حبّاً لله» می رسند و همه چیز را جز او فراموش می کنند.

منتظران به دلیل این که اعتقاد به نظارت لحظه به لحظه امام و رهبر خویش دارند، خود را همواره در ارتباط با او می پندارند و سعی می کنند کنش ها و رفتارهای اجتماعی و فردی خویش را به گونه ای تنظیم کنند که از

^۱ - همان، صص ۱۱-۱۳.

چشم رهبر نیافتند. طبیعت چنین شرایطی که با صبر و مراقبت شدید همراه است شکل گیری شخصیت مقاوم و پایدار و مستحکم و کاملاً پیشرفته است که از تعادل و پویایی لازم و کافی برخوردار است.^۱

نتیجه گیری

یکی از وظایف مهم مسلمانان در دوران غیبت انتظار فرج می باشد انتظار فرج اقسامی دارد و برای شخص منتظر نیز ویژگی های ذکر شده که عبارتند از: آگاهی، امیدواری، مقاومت و... .

در جامعه یکسری ناهنجاری های اجتماعی مانند روابط ناسالم اجتماعی، اختلافات شدید، کم رنگ شدن عواطف انسانی و... وجود دارد که انتظار فرج می تواند تأثیر زیادی بر کاهش آن ها داشته باشد به طوری که هرکس علاوه بر خودسازی به دگرسازی نیز اقدام کند و خود را در قبال دیگران مسئول بداند. انسان منتظر وقتی امید داشته باشد که در آینده با آمدن مهدی موعود از فساد و انحرافات اجتماعی رهایی می یابد درصدد برخورد آمد که با آماده سازی خود و اصلاح جامعه زمینه را برای ظهور آن منجی فراهم نماید.

^۱ - محمد باقر، آخوندی، انتظار فرج، راهبرد کاهش ناهنجاری ها و آسیب های اجتماعی، نشریه مشرق موعود، سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۶، ص ۱۶۳-۱۶۴.

منابع و مأخذ

• قرآن کریم

- (۱) آخوندی، محمد باقر، انتظار فرج، راهبرد کاهش ناهنجاری ها و آسیب های اجتماعی، نشریه مشرق موعود، سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۶.
- (۲) آصفی، محمد مهدی، انتظار پویا، مترجم: تقی متقی، چاپ نهم، تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود علیه السلام، بهار ۱۳۹۲.
- (۳) آقا تهرانی، مرتضی، محمد باقر حیدری کاشانی، خانواده و تربیت مهدوی، تهران: کتاب یوسف، چاپ هفتم، تابستان ۱۳۹۲.
- (۴) جمعی از نویسندگان، انتظار در اندیشه ها، تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۷۹، ص ۷۲.
- (۵) دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۳۱، تهران: دانشگاه تهران، بی تا، کتابخانه قائمیه.
- (۶) شفیعی سروسستانی، ابرهیم، انتظار فرج و امید به آینده در آموزه های اسلامی، بی جا: نشر موعود، بی تا، کتابخانه قائمیه.
- (۷) صافی گلپایگانی، لطف الله، انتظار عامل مقاومت و حرکت، تهران: بنیاد بعثت، واحد تحقیقات اسلامی، ۱۳۶۵، کتابخانه قائمیه.
- (۸) ضمیری، محمد رضا، منتظران و ناهنجاری های آخرالزمان، ماهنامه موعود، اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، شماره ۹۵، ۱۳۹۰.
- (۹) طاهری، حبیب الله، سیمای آفتاب، سیری در زندگانی حضرت مهدی (عج)، چاپ هفتم، قم: زائر، تابستان ۱۳۸۹.
- (۱۰) فرجاد، محمد حسین، آسیب شناسی اجتماعی و جامعه شناسی انحرافات، تهران: انتشارات بدر، ۱۳۶۳.
- (۱۱) کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه: محمد باقر کمره ای، ج ۴، تهران: انتشارات اسوه، چاپ ششم، ۱۳۸۳ ه.ش.

- (۱۲) مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲ و ۵۱، طبعه الثالثه، لبنان: دارالحیاء التراث العربی، بی تا.
- (۱۳) محمدی، بهروز، مهدویت، ج ۱۰، چاپ اول، تهران: انتشارات کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۹.
- (۱۴) مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، چاپ صد و هشتم، تهران، انتشارات صدرا، تیر ۱۳۹۳.
- (۱۵) _____، مجموعه آثار، ج ۱۹، تهران: انتشارات صدرا، چاپ دهم، مرداد ۱۳۹۰.
- (۱۶) معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۱، چاپ هشتم، تهران: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۱.
- (۱۷) مصطفی، ابراهیم و دیگران، المعجم الوسیط، ج ۱، استانبول: دار الدعوه، بی تا.
- (۱۸) معلوف، لوئیس، فرهنگ المنجد، ترجمه محمد بندرریگی، چاپ نهم، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۲.
- (۱۹) مکارم شیرازی، ناصر، حکومت جهانی مهدی، قم: انتشارات نسل جوان، ۱۳۸۰.
- (۲۰) میرتبار، محمد، جامعه منتظر، چالش ها و آسیب ها، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۹۰.